

Förvaltningsutskottet

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av statstjänstemannalagen och lagen om Finlands Banks tjänstemän

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av statstjänstemannalagen och lagen om Finlands Banks tjänstemän (RP 50/2022 rd): Ärendet har remitterats till förvaltningsutskottet för betänkande.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- lagstiftningsråd Miska Lautiainen, finansministeriet
- regeringsråd Sinikka Vahvaselkä, försvarsministeriet
- ansvarig jurist Ari Komulainen, Fackförbundet Pro rf
- förhandlingschef Markku Kojo, Förhandlingsorganisationen för offentliga sektorns utbildade FOSU rf
- avtalsexpert Erika Mattsson, Förbundet för den offentliga sektorn och välfärdsområdena JHL rf
- organisationschef Heidi Maasilta, Finlands Banks personalförening rf.

Skriftligt yttrande har lämnats av

- arbets- och näringsministeriet.

PROPOSITIONEN

I propositionen föreslås det att statstjänstemannalagen och lagen om Finlands Banks tjänstemän ändras. Genom de föreslagna ändringarna genomförs Europaparlamentets och rådets direktiv om tydliga och förutsägbara arbetsvillkor i Europeiska unionen.

Enligt propositionen ska tjänstemän ges skriftlig information om de centrala villkoren i arbetet. Vidare ska en myndighet på begäran av en deltidsanställd eller visstidsanställd tjänsteman ge ett motiverat svar om möjligheten att förlänga den ordinarie arbetstiden eller utnämningens längd. Om arbetsgivaren har en i lag eller tjänstekollektivavtal angiven skyldighet att erbjuda tjänstemannen sådan utbildning som krävs för arbetet, ska utbildningen vara kostnadsfri för tjänstemannen och räknas som arbetstid.

Betänkande FvUB 13/2022 rd

Dessutom föreslås det att bestämmelsen om styrkande av en statstjänstemans sjukdom ändras så att en tjänsteman i stället för under nuvarande tre dygn kan styrka sin sjukdom under högst fem dygn också på något annat tillförlitligt sätt som godkänts av den myndighet som beviljar tjänstledighet än med ett läkarintyg, ett intyg utfärdat av en hälsovårdare vid en hälsovårdscentral eller ett intyg utfärdat av en hälsovårdare eller sjukskötare som anvisats av ämbetsverket.

De föreslagna lagarna avses träda i kraft den 1 augusti 2022.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Genom den föreslagna lagstiftningen genomförs Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/1152 om tydliga och förutsägbara arbetsvillkor i Europeiska unionen (nedan arbetsvillkorsdirektivet). Syftet med direktivet är att förbättra ställningen i synnerhet för arbetstagare som är anställda i mer osäkra anställningsförhållanden genom att främja tryggare och mer förutsägbara arbetsvillkor. De ändringar i direktivet som gäller tjänstemän genomförs i statstjänstemannalagen (750/1994) och lagen om Finlands Banks tjänstemän (116/1998). Utöver genomförandet av direktivet görs också andra behövliga ändringar i statstjänstemannalagen.

I propositionen föreslås det att statstjänstemannalagen ändras så att myndigheten blir skyldig att ge tjänstemannen skriftlig information om de centrala villkoren i arbetet, om inte villkoren framgår av utnämningsbeslutet eller utnämningsbrevet. Informationen är till sin natur en informativ förteckning över de centrala villkoren i arbetet, och den medför inte i sig rättigheter eller skyldigheter för parterna i tjänsteförhållandet.

Förvaltningsutskottet anser det motiverat att de centrala villkoren i arbetet kan anges redan i utnämningsbeslutet eller utnämningsbrevet på det sätt som den gällande lagstiftningen möjliggör, samtidigt som det finns möjlighet att lämna separat skriftlig information vid behov. På detta sätt säkerställs det att myndigheterna har redan befintlig och fungerande praxis för att lämna information och att det kommer att krävas så lite extra administrativt arbete som möjligt. Samtidigt tillförsäkras tjänstemannen information så tidigt som möjligt.

Sakkunniga har påpekat att propositionen saknar bestämmelser om förbud mot motåtgärder. Utskottet konstaterar att arbetsvillkorsdirektivet inte kräver bestämmelser om ett generellt förbud mot motåtgärder. Däremot kräver direktivet att medlemsstaterna inför de åtgärder som är nödvändiga för att skydda arbetstagare mot all ogynnsam behandling från arbetsgivarens sida och mot ogynnsamma följder av ett klagomål som de fört fram till arbetsgivaren eller av eventuella förfaranden som de inlett för att säkerställa efterlevnaden av de rättigheter som föreskrivs i arbetsvillkorsdirektivet.

Propositionsmotiven lyfter fram de krav som följer av arbetsvillkorsdirektivet och som den nationella lagstiftningen redan uppfyller. Statstjänstemän har på det sätt som förutsätts i direktivet möjlighet till rättsskydd i situationer där de upplever att de utsatts för motåtgärder från arbetsgivarens sida. Bland de rättsmedel som ska garantera rättsskyddet finns klagomål, rätt att söka ändring och begäran om omprövning. Myndigheten ska också fatta de beslut som gäller tjänsteman-

Betänkande FvUB 13/2022 rd

nen och meddela de föreskrifter som ingår i rätten att leda och övervaka arbetet under det tjänsteansvar som omfattar administrativt, straffrättsligt och skadeståndsrättsligt ansvar.

Medlemsstaterna får enligt artikel 1 i direktivet på objektiva grunder föreskriva att en del av bestämmelserna i kapitel III i arbetsvillkorsdirektivet inte ska tillämpas på offentligt anställda, offentliga räddningstjänster, försvarsmakten, polismyndigheter, domarkåren, åklagarmyndigheter, utredande myndigheter eller andra brottsbekämpande myndigheter. Sakkunniga har lyft fram att den föreslagna skyldigheten i 9 d § i statstjänstemannalagen inte bör tillämpas på Försvarsmakten. Enligt den ska myndigheten ge ett motiverat svar om möjligheten att förlänga tjänstemannens ordinarie arbetstid eller tjänsteförhållandets längd.

I propositionsmotiven föreslås inga närmare krav på innehållet i de grunder som anges i myndighetens svar. Som ett tillräckligt svar bör anses att tjänstemannen får information om de omständigheter som beskrivs i motiveringen, står det i propositionen. Utskottet konstaterar utifrån inkommen utredning att de svar som avkrävs myndigheterna innehåller sådana allmänna uppgifter som inte ger anledning att föreskriva om undantag från bestämmelsens tillämpningsområde.

Regeringen föreslår att 23 a § i statstjänstemannalagen ändras så att en tjänsteman i stället för under tre dygn enligt gällande lag kan styrka sin sjukdom under högst fem dygn också på något annat tillförlitligt sätt som godkänts av den myndighet som beviljar tjänstledighet än med ett läkarintyg, ett intyg utfärdat av en hälsovårdare vid en hälsovårdscentral eller ett intyg utfärdat av en hälsovårdare eller sjukskötare som anvisats av ämbetsverket.

Under covid-19-pandemin har den rätt som baserar sig på egen anmälan förlängts temporärt till fem dygn. Regeringen föreslår att gränsen på fem dygn ska permanentas. Enligt utredning förklarar ändringen hanteringen av kortvarig sjukfrånvaro både ur tjänstemännens och ämbetsverkets synvinkel och minskar besöken inom företagshälsovården och därigenom också kostnaderna. Utskottet anser att ändringen är motiverad.

Sammantaget anser utskottet att propositionen behövs och fyller sitt syfte. Utskottet tillstyrker lagförslagen med de tekniska ändringsförslagen nedan.

DETALJMOTIVERING

1. Lagen om ändring av statstjänstemannalagen

6 e §. Riksdagen behandlar samtidigt regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagstiftning om genomförande av arbetsvillkorsdirektivet och lagstiftning som förbättrar ställningen för arbetstagare med varierande arbetstid (RP 60/2022 rd), där 2 kap. 4 § i arbetsavtalslagen (55/2001) ändras. Förvaltningsutskottet föreslår att hänvisningen i 6 e § 2 mom. 15 punkten i statstjänstemannalagen till de uppgifter som avses i 2 kap. 4 § 2 mom. 12 punkten i arbetsavtalslagen (55/2001) korrigeras så att den hänvisar till de uppgifter som avses i 2 kap. 4 § 3 mom. 16 punkten i den lagen.

Betänkande FvUB 13/2022 rd

Dessutom anser utskottet att propositionsmotiven ger anledning att precisera bestämmelsen i statstjänstemannalagens 6 e § 3 mom. om att informationen (om de centrala villkoren i arbetet) inte behöver lämnas på nytt om tjänsteförhållandena upprepas. I propositionsmotiven står det att informationen inte behöver lämnas på nytt då ett tjänsteförhållande för viss tid fortsätter med en ny utnämning, om villkoren förblir oförändrade. I bestämmelsen saknas en precisering av att villkoren förblir oförändrade. Förvaltningsutskottet föreslår att paragrafen preciseras med en hänvisning till 4 mom. om ändringar i uppgifterna.

2. Lagen om ändring av lagen om Finlands Banks tjänstemän

32 a §. Förvaltningsutskottet hänvisar till detaljmotiven till 6 e § i lagförslag 1 och föreslår motsvarande ändringar i 32 a § 2 mom. 15 punkten och 3 mom. i lagförslag 2.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Förvaltningsutskottets förslag till beslut:

Riksdagen godkänner lagförslag 1 och 2 i proposition RP 50/2022 rd med ändringar. (Utskottets ändringsförslag)

Utskottets ändringsförslag

1.

Lag

om ändring av statstjänstemannalagen

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i statstjänstemannalagen (750/1994) 23 a §, sådan den lyder i lag 1088/2007, och *fogas* till lagen nya 6 e, 9 d och 13 a § som följer:

6 e §

Tjänstemannen ska ges skriftlig information om de centrala villkoren i arbetet, om inte villkoren framgår av utnämningsbeslutet eller utnämningsbrevet.

Av informationen ska åtminstone framgå

- 1) parterna i tjänsteförhållandet,
- 2) tjänsteförhållandets längd,
- 3) grunden för visstidsanställning,

Betänkande FvUB 13/2022 rd

- 4) tidpunkten från och med vilken personen har utnämnts till tjänsten eller tjänsteförhållandet,
- 5) de huvudsakliga uppgifterna eller grunden för fastställandet av dem,
- 6) placeringsorten för tjänsten eller tjänsteförhållandet eller, om tjänstemannen inte har någon huvudsaklig permanent plats där arbetet utförs, de principer enligt vilka tjänstemannen arbetar på olika arbetsställen eller själv får bestämma var arbetet utförs,
- 7) eventuell provotid,
- 8) grunderna för avlöningen,
- 9) den tillämpade arbetstiden,
- 10) eventuell på lag, avtal eller praxis grundad rätt till sådan utbildning som arbetsgivaren erbjuder,
- 11) hur semestern bestäms,
- 12) uppsägningstiden eller grunden för bestämmande av den,
- 13) det tjänstekollektivavtal som ska tillämpas på arbetet,
- 14) den försäkringsanstalt där arbetsgivaren har ordnat tjänstemannens pensionsskydd eller försäkrat tjänstemannen mot olycksfall i arbetet och mot yrkessjukdomar,
- 15) i fråga om utlandsarbete som varar minst en månad, de uppgifter som avses i 2 kap. 4 § 3 mom. 16 punkten i arbetsavtalslagen (55/2001).

De uppgifter som avses i 2 mom. 1–9 punkten ska ges inom sju dagar och de uppgifter som avses i 10–14 punkten inom en månad från den tidpunkt från och med vilken personen har utnämnts till tjänsten eller tjänsteförhållandet. De uppgifter som avses i 2 mom. 15 punkten ska ges innan tjänstemannen flyttar utomlands. De uppgifter som avses i 2 mom. 7–12 och 14 punkten kan ges genom en hänvisning till den lag eller det tjänstekollektivavtal som tillämpas i tjänsteförhållandet. Om tjänsteförhållandena upprepas behöver informationen inte ges på nytt, **om inte något annat följer av 4 mom.**

Information om ändringar i uppgifterna ska ges skriftligen så snart som möjligt, dock senast när ändringen träder i kraft, om inte ändringen beror på att lagstiftning eller tjänstekollektivavtal ändrats.

9 d §

Myndigheten ska på begäran av en deltidsanställd eller visstidsanställd tjänsteman ge ett motiverat svar om möjligheten att förlänga den ordinarie arbetstiden eller tjänsteförhållandets längd. Svaret ska ges skriftligen inom en månad från det att begäran lämnades. Om ämbetsverket regelbundet har högst 250 anställda, får svaret dock ges inom tre månader och om begäran upprepas får svaret ges muntligen, om motiveringen till svaret inte har ändrats efter det föregående svaret. Skyldigheten att ge ett skriftligt svar föreligger inte heller om tjänstemannen har varit anställd hos arbetsgivaren mindre än sex månader eller det har förflutit mindre än 12 månader sedan tjänstemannens föregående begäran.

13 a §

Om en myndighet har en skyldighet som grundar sig på lag eller tjänstekollektivavtal att erbjuda tjänstemannen utbildning för att tjänstemannen ska kunna utföra det arbete som tjänstemannen anställts för, ska sådan utbildning vara kostnadsfri för tjänstemannen. Dessutom ska sådan utbildning räknas som arbetstid och i den mån det är möjligt ordnas under ordinarie arbetsskift.

Betänkande FvUB 13/2022 rd

23 a §

När en tjänsteman anhåller om tjänstledighet på grund av sjukdom ska tjänstemannen styrka sjukdomen med ett läkarintyg, ett intyg av en hälsovårdare vid en hälsovårdscentral eller med ett intyg av en hälsovårdare eller sjukskötare som anvisats av ämbetsverket. Om sjukdomen varar högst fem dygn, kan tjänstemannen styrka sjukdomen även på något annat tillförlitligt sätt som har godkänts av den myndighet som beviljar tjänstledighet. Om sjukdomen varar över fem dygn ska den dock styrkas med ett läkarintyg.

I fråga om en viss period eller ett visst område eller i fall som begränsats på annat sätt kan genom förordning av statsrådet bestämmas om lätnader i tjänstemäns skyldighet att styrka sjukdom.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Om tjänsteförhållandet har inletts före ikraftträdandet av denna lag, behöver myndigheten inte komplettera den skriftliga information som avses i 6 e § 1 mom. med sådana uppgifter som inte krävdes före ikraftträdandet av denna lag. Om villkoren i arbetet ändras, ska tjänstemannen dock informeras om dem med iakttagande av vad som föreskrivs i 6 e § i den paragrafen.

2.

Lag

om ändring av lagen om Finlands Banks tjänstemän

I enlighet med riksdagens beslut
fogas till lagen om Finlands Banks tjänstemän (1166/1998) nya 16 a, 16 b och 32 a § som följer:

3 kap.

Finlands Banks och tjänstemännens allmänna skyldigheter

16 a §

Finlands Bank ska på begäran av en deltidsanställd eller visstidsanställd tjänsteman ge ett motiverat svar om möjligheten att förlänga tjänstemannens ordinarie arbetstid eller tjänsteförhållandets längd. Svaret ska ges skriftligen inom en månad från det att begäran lämnades. Skyldigheten att ge ett skriftligt svar föreligger dock inte, om tjänstemannen har varit anställd hos arbetsgiva-

Betänkande FvUB 13/2022 rd

ren mindre än sex månader eller det har förflutit mindre än 12 månader sedan tjänstemannens föregående begäran.

16 b §

Om Finlands Bank har en skyldighet som grundar sig på lag eller tjänstekollektivavtal att erbjuda tjänstemannen utbildning för att tjänstemannen ska kunna utföra det arbete som tjänstemannen anställts för, ska sådan utbildning vara kostnadsfri för tjänstemannen. Dessutom ska sådan utbildning räknas som arbetstid och i den mån det är möjligt ordnas under ordinarie arbetsskift.

9 kap.

Avtal om anställningsvillkoren

32 a §

Tjänstemannen ska ges skriftlig information om de centrala villkoren i arbetet, om inte villkoren framgår av utnämningsbeslutet.

Av informationen ska åtminstone framgå

- 1) parterna i tjänsteförhållandet,
- 2) tjänsteförhållandets längd,
- 3) grunden för visstidsanställning,
- 4) tidpunkten från och med vilken personen har utnämnts till tjänsten eller tjänsteförhållandet,
- 5) de huvudsakliga uppgifterna eller grunden för fastställandet av dem,
- 6) placeringsorten för tjänsten eller tjänsteförhållandet eller, om tjänstemannen inte har någon huvudsaklig permanent plats där arbetet utförs, de principer enligt vilka tjänstemannen arbetar på olika arbetsställen eller själv får bestämma var arbetet utförs,
- 7) eventuell provotid,
- 8) grunderna för avlöningen,
- 9) den tillämpade arbetstiden,
- 10) eventuell på lag, avtal eller praxis grundad rätt till sådan utbildning som arbetsgivaren erbjuder,
- 11) hur semestern bestäms,
- 12) uppsägningstiden eller grunden för bestämmande av den,
- 13) det tjänstekollektivavtal som ska tillämpas på arbetet,
- 14) den försäkringsanstalt där arbetsgivaren har ordnat tjänstemannens pensionsskydd eller försäkrat tjänstemannen mot olycksfall i arbetet och mot yrkessjukdomar,
- 15) i fråga om utlandsarbete som varar minst en månad, de uppgifter som avses i 2 kap. 4 § 3 mom. 16 punkten i arbetsavtalslagen (55/2001),
- 16) i fråga om tjänstemän med varierande arbetstid,
 - a) i vilka situationer och i vilken omfattning det för Finlands Bank uppstår behov av arbetskraft,
 - b) de veckodagar och tider under vilka Finlands Bank i enlighet med 30 a § i arbetstidslagen (872/2019) får låta utföra arbete utan att tjänstemannen för varje gång ger sitt samtycke.

De uppgifter som avses i 2 mom. 1–9 punkten ska ges inom sju dagar och de uppgifter som avses i 10–14 och 16 punkten inom en månad från den tidpunkt från och med vilken personen har ut-

Betänkande FvUB 13/2022 rd

nämnts till tjänsten eller tjänsteförhållandet. De uppgifter som avses i 2 mom. 15 punkten ska ges innan tjänstemannen flyttar utomlands. De uppgifter som avses i 2 mom. 7–12 punkten kan ges genom en hänvisning till den lag eller det tjänstekollektivavtal som tillämpas i tjänsteförhållandet. Om tjänsteförhållandena upprepas behöver informationen inte ges på nytt, **om inte något annat följer av 4 mom.**

Information om ändringar i uppgifterna ska ges skriftligen så snart som möjligt, dock senast när ändringen träder i kraft, om inte ändringen beror på att lagstiftning eller tjänstekollektivavtal ändrats.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Om tjänsteförhållandet har inletts före ikraftträdandet av denna lag, behöver Finlands Bank inte komplettera den skriftliga information som avses i 32 a § 1 mom. med sådana uppgifter som inte krävdes före ikraftträdandet av denna lag. Om villkoren i arbetet ändras ska tjänstemannen dock informeras med iakttagande av vad som föreskrivs i den paragrafen.

Helsingfors 16.6.2022

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Riikka Purra saf
vice ordförande Mari-Leena Talvitie saml
medlem Tiina Elo gröna
medlem Eveliina Heinäluoma sd
medlem Hanna Holopainen gröna
medlem Hanna Huttunen cent
medlem Mauri Peltokangas saf
medlem Juha Pylväs cent
medlem Mari Rantanen saf
medlem Piritta Rantanen sd
medlem Matti Semi vänst
medlem Kari Tolvanen saml
medlem Heikki Vestman saml
medlem Heidi Viljanen sd
ersättare Ben Zyskowicz saml.

Sekreterare var

plenarråd Sanna Helopuro.